

KURJER WILEŃSKI

Rok VI.

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY

Nr. 199 (1544)

Prawda historyczna o Unji Kościelnej. Konferencja w Hadze.

Trzy tysiące ochotników do Palestyny.

Zagadnienie Unji Kościelnej, jak wiadomo należy do rzędu najbardziej spornych kwestyj zarówno pod kątem widzenia religijnym, jak państwowym, zarówno w przeszłości jak w teraźniejszości. W ocenie jej znaczenia i wartości, różnią się z sobą kardynalnie teologowie, politycy, a w pierwszym rzędzie historycy. Do tego aktualnego wciąż tematu, chętnie powracają w naszym piśmie dyskusję o Unji wszczął przed niecałymi miesiącami p. Piotr Lasocki, któremu w kilka dni potem odpowiedział p. Testis. Obecnie p. P. Lasocki nadsyła nam obszerną replikę, którą zamieszczamy narazie bez komentarzy, z powodu nieobecności p. Testisa. Po swym powrocie p. Testis nieomieszka, do interesujących wywodów p. Lasockiego, dorzuci garść uwag krytycznych. Red.

Szkoda wielka, gdy ludzie rozumni i bardzo skądinąd inteligentni rozdzielają pewne rzeczy, które należy rozróżniać a nie rozdzielać. To zdanie jednego ze świetnych profesorów historii filozofii na dalekim i drogim mi uniwersytecie stanęło mi w pamięci, gdy rozważałem cenny artykuł, który zechciał mi w odpowiedzi poświęcić Wielce Szanowny — chciałbym prawie powiedzieć Kochany - Testis w swych kilku uwagach o Unji („Kurjer Wileński“ z dn. 13 sierpnia b. r.). Ale o tem potem. Oświadczyć prosto z mostu, że artykuł Testisa ucieszył mnie serdecznie z dwóch powodów: najpierw że zechciał podjąć — i to dla mnie! — zagadnienie, które jest mi specjalnie drogim (nadmienić jeno muszę, że zbytnio i niezasłużenie całkiem mnie uhonorował w swym wstępie do mego artykułu z dnia 8 sierpnia), a powtóre, że to uczynił właśnie na terenie, którego oczekiwałem, co jednak może zdziwi Testisa. Właśnie na tym politycznym prawie wyłącznie — bo cóż jest całkowicie wyłącznego na tym świecie, gdzie wszystko, ale to wszystko jest z sobą powiązane, gdzie tyle rzeczy trzeba rozróżniać, ale nie dzielić właśnie? — terenie. Właśnie płaszczyźnie czystej prawdy historycznej, jak się on wyraża. Bo, że Kościół Katolicki w samej swej zasadzie powszechności ma prawo i obowiązek względem Unji, to jest już teologiczna, że tak powiem, sprawa, którą tutaj tylko mimochodem zaczepię. Ale ta polityczna i historyczna?

Otóż źle się dzieje wogóle, gdy się słucha tylko jednej strony, jednego świadectwa. Tembardziej źle się dzieje w Polsce, w szukaniu i sądzeniu prawdziwej historii Polski, a to dlatego, że i bez tego Polacy, choć tak podatni na zewnętrzne, mechaniczne naśladowictwo „obcości“, aż nazbyt są skłonni do jednostronnego bardzo zasklepiania się sobie i do patrzenia na wszystko, a już specjalnie w sprawach ich dziejów przez jedyny pryzmat Polski. Aż nadto to widać u naszych historyków, którym tak niesamowicie są obce ogólne zagadnienia dziejowe i powiązania z niemi własnej przeszłości. Jednostronni aż do naiwności! W sprawie Unji utarła się pewna legenda o Unji, pewna polska romantyka Unji i na tem przestano. Czuję to dobrze Testis, gdy pisze, że być może źle Unją pokierowano. Napewno! Nie tylko praktycznie, ale i myślowo, mówiąc i pisząc o niej. Trzeba zatem posuchać tych, którzy głównie byli w niej zainteresowani, którzy ją (wbrew polskiej legendzie) robili i którzy wiedzieli dlaczego jej chcieli. Zwróćmy się zatem do źródeł ruskich.

Pomijając wszelkie zagadnienia wyznaniowe zatem, weźmy choćby do ręki prace dr. Wasyla Szczurata z Lwowa, który się całe życie w dziejach Unji, z ruskiego punktu widzenia i w historii cywilizacji i duchowego życia ziem ruskich, grzebał i grzebie. Weźmy dwie małe jego prace jedną p. t. „Unja Pocięja“ drukowaną ongiś w 1912 r. w

lwowskim „Dile“ i drugą świeżutką „W obronie Unji Pocięja“, zawierającą ciekawy dokument z XVII-go wieku, t. zw. list Ojca Kamińskiego, Bazyljana ruskiego autoramentu. Dowiemy się z nich, że właśnie Hipacy Pocię, główny i niezłomny twórca Unji, najpierw prawosławny senator Rzeczypospolitej, później mnich i biskup Włodzimierski „religji Greckiej“, jak wówczas mówiono, chciał uskutecznić to co leżało na sercu Testisowi. Usamowolnił polskie prawosławie od wpływów tak Konstantynopola, jak i Moskwy, uniezależnić kulturalne i duchowe życie narodu ruskiego tak, aby prawdziwie mogła swą niepodległość w związku z Rzeczypospolitą znaleźć. A cóż robić, skoro i chrześcijańskie tradycje tego prawosławia i tego życia ruskiego wskazywały na Rzym, jako źródło ruskiej hierarchicznej, kulturalnej, narodowej, mówiąc po dzisiejszemu, cerkiewnej — boć to wszystko w wiekach syntetycznego życia było powiązane — niezależności, odrębności, właściwości? Zaprzęgnął zatem wrócić do źródła. Do tego źródła, z którego czerpali święci Antoni i Teodozy Pieczerscy, skoro grunowali i fundowali w Kijowie słynną Ławrę, wprowadzając do niej życie studyckie, t. j. regułę najbardziej być może „rzymskiego“ świętego na Wschodzie.

Prawem Pocięja było — a jeśli głęboko wierzył i nie mamy prawa to wątpić — obowiązkiem nawet szukać naprawy zabagnionych wówczas ruskich stosunków tam, gdzie widział na nie ratunek. W tradycji ruskiej, a nie rosyjskiej! I tę tradycję chciał widzieć fundament Unji. Zrozumiał to doskonale Rzym, który nie potrzebował na to czynić jakichś specjalnych wysiłków wyobraźni, a jeśli miał jakieś dalsze przytem zamiary czy nadzieje, to ma je każdy człowiek, każdy twórca zawsze, bo inaczejby żadnego dzieła nie był w stanie przeprowadzić. Bierzemy rzeczy bardzo krytycznie i bardzo po ludzku nawet. „Wolni z wolnymi, równi z równymi“, to hasło, które tyle lez, westchnień i zachwyków w dziejach Polskich wywoływało, to hasło jest u podstaw Unji. Wielkie Księstwo Litewskie miało swą odrębność polityczną. Ludności ruskiej, jako takiej jako ruskiej, nie przysługiwało żadne specjalne prawo konstytucyjne w dawnej Polsce. Pocięj słusznie zaprzęgnął jego dla niej, tem słuszniej że właśnie uważał, że jedna Rzeczypospolita może się stać niepodległością kilku narodów. Ale dla ludności żyjącej tylko wyłącznie swem prawem kościelnym zaprzęgnął bardzo słusznie tej „ustawy krajowej“, że tak powiem, w formie kościelnej.

A że to koincydowało z kardynalnymi nakazami chrześcijańskiego światopoglądu, tem lepiej. Że Skar-ga mógł chcieć Unji, choć nie całkowicie ją rozumiał, to się tłumaczy głębokowzrocznym mimo wszystko jego religijnym temperamentem, a także i jego teorię o jedności wiary w jednym państwie, teorię, która może zastrzeżenia budzić. Ale Pocięj jej chciał i przeprowadził ją również dlatego, że rozumiał konieczność znormalizowania Statutu Ruskiego w Polsce, jako wynik historii ruskiej i jako wyniku również Unji Lubelskiej. Rzymowi nic nie potrzebował tłumaczyć, bo tam wszystkie prawa na niego czekały skodyfikowane przez Sobór Florencki, a wynikające z samego pojęcia Kościoła. Potrzebował tłumaczyć tylko tym, którzy hasło polityczne, narodowe „wolni z wolnymi i równi z równymi“ wysunęli pierwsi — Polakom, Dziwna ironja losu! Wszak są genialni ludzie, którzy najprostszymi rzeczami nie rozumieją. Wszak Napoleon nie chciał przypuścić użyteczności i możliwo-

ści nawet parowej żeglugi, którą mu ofarowywano i która by go od Anglii obroniła.

Podobnie i tu, Pocięj nikomu nic w Polsce nie wytłumaczył i zaczęła się krwawa tragedia Unji, krwawa nie tylko cieknąca krwią, czy to za Józafata w Połocku, czy to za Piotra W. w tymże Połocku, czy to gdzieindziej, w Pińszczyźnie np., ale krwawa, krwawsza nierównie więcej klęską rozumu, świadomości ludzkiej. Jeśli już nie wprost chrześcijańskiej, niepowodzeniem nieporozumienia, które się w błędnym kole toczyło dziesiątkami lat. Już wtedy wypracowano zwodnicze pojęcie „Polak-katolik“ i starano się je aplikować w ten sposób, że skoro katolik, to Polak, a skoro Polak, to łacinnik, podczas gdy Unja była robiona na to, by pozostać przy wschodnim obrządku, i być katolikiem, a nie Polakiem, lecz równym Polakowi niezależnym obywatelem jednej Rzeczypospolitej. Na tem fatalnem niezrozumieniu ze strony polskiej, a osobliwie polskiego duchowieństwa, rozegrała się cała tragedia Unji dawnej. Co do nowej, t. j. tak zwanego wschodniego obrządku dzisiejszego, to w swej koncepcji nie ma on nic wyższego ponad dawną Unję, boć absolutnie niczem się idealowo nie różni od niej (o ile te idealowe momenty miałyby kiedykolwiek być wykonane). Materjalnie różni się chyba tem tylko, że bierze się w nim w rachubę obyczaje liturgiczne rosyjskie, poniekąd ruskie, które Rosja na ziemi białoruskiej przyniosła, a dawna Unja miała do czynienia z obrządkami zwyczajami grecko-ruskimi.

Unja nie była polityczną „combinacjom“ narzuconą Rusi wbrew jej woli, Była ona logicznym aktem jej własnej świadomości narodowej (pozostającej bowiem na płaszczyźnie politycznej), skoordynowanej z możliwościami przedstawionymi przez rozwój Polski Jagiellońskiej. Nikt Rusi nie może prawa do tego aktu zaprzeczyć, ale skonałoby trzeba, że Polska go nie rozumiała. Dlatego zaczęłam od twierdzenia, że szkoda jest wielka, gdy ktokolwiek, zwłaszcza wybitni ludzie specjalnie rozdzielały rzeczy, które należały tylko rozróżniać. W tym wypadku interes polityczny Polski od sprawy religijnej. Nie pojęła go Polska ówczesna, uutożsamiając go ze swoją własną narodową katolickością. Byłaby go pojęła, gdyby miała więcej katolickości. Piotr Lasocki.

Posiedzenie „Wyzwolenia“.

Tel. od wł. kor. z Warszawy.

Wczoraj w lokum Sejmu odbyło się plenarne posiedzenie parlamentarnego klubu Wyzwolenia przy licznych udziałach posłów i senatorów. Zgodnie z regułą klubu Prezydium zgłosiło rezygnację, gdyż przepisy regulaminu przewidują coroczną zmianę władz klubu przed każdą sesją jesienną.

Zaufanie dla Brianda.

PARYŻ, 31.VIII. (Pat). W dzisiejszem posiedzeniu Rady ministrów Briand przedstawił przebieg rokowań haskich. Rząd jednomyślnie zaproponował stanowisko Brianda i wyraził mu gratulacje z powodu osiągniętego porozumienia.

DR. MED.
L. ŁUKOWSKI (choroby dzieci)
powrócił
Zawalna 2. Telefon 592.

Popierajcie Ligę Morską

Prace komisji finansowej.

BERLIN 31.VIII. (Pat). — Dzienniki donoszą o porozumieniu przejściowym, jakie nastąpiło w sprawie płatności reparacji od pierwszego września „Vossische Ztg.“ uważa to porozumienie za sukces Niemiec, gdyż w ten sposób pod żadnym pozorem nie będą przekazywane zagranicę większe sumy, niż to przewiduje plan Younga. Jako dalszy sukces Niemiec podkreśla dziennik postanowienie, że w okresie od 1 października do 31 grudnia względnie, jeżeliby plan Younga, wszedł wcześniej w życie, to w chwili jego wejścia w życie, agent reparacyjny ma udzielać ministrowi finansów Rzeszy wszelkich ułatwień, które są możliwe w ramach istniejących układów. Postanowienie to ma oznaczać, iż agent reparacyjny zostaje upoważniony do oddania do dyspozycji ministerstwa finansów Niemiec wpłaconych nadwyżek.

Zakończenie prac komisji finansowej.

HAGA, 31.VIII. (Pat). Komisja finansowa zakończyła swe prace.

Wyjazd Mac Donalda do Genewy.

LONDYN, 31.8. (Pat). Dziś o g. 11 przed południem Mac Donald w towarzystwie córki i wicehrabiego Cecila od Chelwood opuścił Londyn udając się do Genewy. Przed wyjazdem swym premier oświadczył przedstawicielowi agencji Reutersa, iż do ostatniej chwili zajęty był

Posiedzenie plenarne Rady Ligi Narodów.

GENEWA, 31.VIII. (Pat). Rada Ligi Narodów rozpatrywała na dzisiejszem posiedzeniu sprawozdanie delegata francuskiego Massigli w sprawie współpracy intelektualnej. W dyskusji zabierali między innymi głos: Dalton — sekretarz stanu w an-

Reorganizacja Prezydium Rady Ministrów.

Telefonem od własnego korespondenta z Warszawy. W ciągu nadchodzącego tygodnia zapadnie decyzja co do reorganizacji Prezydium Rady Ministrów. Równocześnie mają być ustalone zasady, na których oprą się stosunki reorganizacyjne. Jak słyszeliśmy kilkunastu pracowników w Radzie, obejmie kierownictwo filij berlińskiej Polskiej Agencji Telegraficznej redaktor Józef Świątek, który był przyjęty wczoraj przez szefa gabinetu Poczesa Rady Ministrów dr. Paciorekowskiego. Na wypadek gdyby p. Świątek zgodził się objąć stanowisko mu proponowane

Romantyczne przygody kapitana parowca „Falke“.

BERLIN, 31.8. (Pat). Socjalistyczny „Vorwärts“ w depeszy z Port of Spain donosi, że przesłuchanie niemieckiego kapitana parowca „Falke“, przez brytyjskie władze portowe doprowadziło do ujawnienia faktów, które w dwudziestym wieku muszą być uważane za dziwne. Kapitana parowca, Tiplitz, co do którego nie wiadomo czy zakupił sobie z rewolucjonistów wenezuelskich, czy też on z niego, oświadczył, że statek jego pływał pod flagą nowego rządu rewolucyjnego, który — jak podkreśla „Vorwärts“ — dotychczas nie miał żadnego punktu oparcia w Venezueli i składających się jedynie z 22 rewolucjonistów, znajdujących się na pokładzie „Falke“. Pozatem z znaną kapitanowi ujawnił się zdumiewający fakt, iż po złożeniu przysięgi nowemu rzą-

Rezerwa Japonii.

TOKIO, 30.8. (Pat). Biuro Reutersa dowiaduje się z najbardziej aurytarytywnego źródła, że rząd japoński zamierza narazić ogłoszenia swego programu, dotyczącego zagadnienia okręgów pomocniczych, a to ze względu na to, iż obecnie rozmowy, pomiędzy Mac Donaldem a ambasadorem Dawesen, obwidają się łowiem, że wpłynąć by to mogło krepucją na

DOKTOR
D. ZELDOWICZ
powrócił i wznawia przyjmując chorych
ul. Ad. Mickiewicza 24 tel. 277.

Przy uregulowaniu tej sprawy Niemcy zobowiązują się do przyznania na pokrycie kosztów likwidacyjnych sumy maksymalnej w wysokości 6 milionów mk. — „Berlin Tageblatt“ podkreśla również, iż porozumienie na okres przejściowy pozwala Niemcom uniknąć zwiększenia obciążenia podatkowego.

Przedewszystkiem ułatwienie są w ten sposób spłaty transferose. Pozatem stworzony zostaje w pewnej mierze przymus kasy oszczędnościowej, której wpływy Niemcy później otrzymają z powrotem. W każdym bądź razie porozumienie przyczyni się do ułatwienia sytuacji na niemieckim rynku pieniężnym. Do powyższych wywodów dziennika przylączyła się także „Germania“, która podkreśla, iż wczorajsze porozumienie jest pierwszym pomyslnym skutkiem konferencji haskiej. Powracając do ogólnych wyników konferencji, „Germania“ zaznacza, że w Hadze pomimo trudnego początku dokonano pracy zakrojonej szeroko i pozytywnie. Głosy prasy nacjonalistycznej w dalszym ciągu są w wysokim stopniu pesymistyczne.

Wybuch fabryki materiałów wybuchowych.

ANTWERPJA, 30.8. (Pat). Wybuchła tu w powietrze fabryka materiałów wybuchowych. Dwie osoby znalazły śmierć.

Niezadowolenie z polityki rządu w Palestynie.

LONDYN, 29.8. (Pat). Wiadomości z Palestyny wywołały w szereżach kolców angielskich wyraźne niezadowolenie z administracji brytyjskiej w Jeruzolimie. Ogólnie administracji brytyjskiej zarzucają o-pieszłość i bezradność w zażęgni-waniu konfliktu. Niektóre dzienniki wprost podkreślają, że o ile admin-istracja brytyjska nie jest w stanie zapewnić bezpieczeństwa, to jakim ma być cel mandatu brytyjskiego w Palestynie. Z rozmaitych stron wysu-wane są żądania ścisłego śledztwa i stosownych zmian w administracji palestyńskiej. Ze strony żydowskiej żądana jest zmiana na stanowisku wysokiego komisarza w tym kierunku, aby wysokim komisarzem zo-stał ponownie Żyd. W przyszłym tygodniu egzekutywa syjonistyczna złożyła na rządowej obszernej memo-rii z wyszczególnieniem koniecz-nych, z punktu widzenia żydów-skiego, zmian personalnych i tak-tycznych w administracji brytyjskiej w Palestynie.

Podreczniki szkolne

dla wszystkich szkół poleca
**KSIEGARNIA
Gebethnera i Wolffa i S-ki**
Wilno, ul. Mickiewicza 7, tel. 6-24.
2407 1

Podreczniki szkolne

dla wszystkich szkół poleca
**KSIEGARNIA
Gebethnera i Wolffa i S-ki**
Wilno, ul. Mickiewicza 7, tel. 6-24.
2407 1

Podreczniki szkolne

dla wszystkich szkół poleca
**KSIEGARNIA
Gebethnera i Wolffa i S-ki**
Wilno, ul. Mickiewicza 7, tel. 6-24.
2407 1

Podreczniki szkolne

dla wszystkich szkół poleca
**KSIEGARNIA
Gebethnera i Wolffa i S-ki**
Wilno, ul. Mickiewicza 7, tel. 6-24.
2407 1

RYGA, 31.VIII. (Pat). Mający swoją siedzibę w Rydze centralny komitet światowej organizacji żydowskiej Trumpeldor wystosował do brytyjskiego ministerstwa kolonii telegram, zawiadamiający, iż organizacja może wystawić trzy tysiące ochotników do Palestyny ze Stanów Zjednoczonych, Polski, Litwy, Łotwy, Niemiec, Belgii, Francji, Rumunii, Czechosłowacji, Austrii, Węgier i Chin.

Telegramy protestacyjne.

KAIR, 31. VIII. (Pat). Nacjonalistyczna partja egipska postanowiła na zebraniu wczorajszym wysłać do komisji mandatowej Ligi Narodów telegram, protestujący przeciwko wydarzeniom w Palestynie. Muzułmanie hinduscy — zamieszkali w Egipcie, również postanowili wysłać telegram do Ligi Narodów i wysokiego komisarza Palestyny z protestem przeciwko stronnictwemu zachowaniu się władz, które — zdaniem autorów telegramu, udzielają pomocy Żydom.

Nowe utarczki w Palestynie.

BERLIN, 29.8. (Pat). „Voss. Ztg.“ donosi z Jeruzolimy, że w Haifie wczoraj było ponowne starcie pomiędzy arabami a oddziałem wojska brytyjskiego, przyczem 30 arabów zostało zabitych oraz wielka ilość rannych. Komendant wojsk angielskich w Haifie zarządził stan oblężenia. Bandy arabskie plądrują opuszczone przez Żydów wsie i kolonie. Dziennik twierdzi, że wśród ofiar znajdują się liczni obywatele niemieccy.

BERLIN, 27. VIII. (Pat). „Berliner Tageblatt“ w depeszy swego korespondenta z Jeruzolimy donosi, że po dwudniowym oblężeniu arabowie zdobyli żydowską kolonję Kastinjen. Natomiast koloniści żydowscy odparli ataki na szereg innych miejscowości.

Rezerwa Japonii.

TOKIO, 30.8. (Pat). Biuro Reutersa dowiaduje się z najbardziej aurytarytywnego źródła, że rząd japoński zamierza narazić ogłoszenia swego programu, dotyczącego zagadnienia okręgów pomocniczych, a to ze względu na to, iż obecnie rozmowy, pomiędzy Mac Donaldem a ambasadorem Dawesen, obwidają się łowiem, że wpłynąć by to mogło krepucją na

Rezerwa Japonii.

TOKIO, 30.8. (Pat). Biuro Reutersa dowiaduje się z najbardziej aurytarytywnego źródła, że rząd japoński zamierza narazić ogłoszenia swego programu, dotyczącego zagadnienia okręgów pomocniczych, a to ze względu na to, iż obecnie rozmowy, pomiędzy Mac Donaldem a ambasadorem Dawesen, obwidają się łowiem, że wpłynąć by to mogło krepucją na

Rezerwa Japonii.

TOKIO, 30.8. (Pat). Biuro Reutersa dowiaduje się z najbardziej aurytarytywnego źródła, że rząd japoński zamierza narazić ogłoszenia swego programu, dotyczącego zagadnienia okręgów pomocniczych, a to ze względu na to, iż obecnie rozmowy, pomiędzy Mac Donaldem a ambasadorem Dawesen, obwidają się łowiem, że wpłynąć by to mogło krepucją na

Rezerwa Japonii.

TOKIO, 30.8. (Pat). Biuro Reutersa dowiaduje się z najbardziej aurytarytywnego źródła, że rząd japoński zamierza narazić ogłoszenia swego programu, dotyczącego zagadnienia okręgów pomocniczych, a to ze względu na to, iż obecnie rozmowy, pomiędzy Mac Donaldem a ambasadorem Dawesen, obwidają się łowiem, że wpłynąć by to mogło krepucją na

Zatarg rosyjsko-chiński.

Wojsko sowieckie na Dalekim Wschodzie jest bez przesłanki transportowane na granicę sowiecko-chińską, która mniej więcej jest już prawie zupełnie obsadzona. Ostatnie przesunięcie odbyło się już pod kierunkiem i w obecności głównodowodzącego siłami sowieckimi na Dalekim Wschodzie, albowiem generał Blucher nadjechał w tych dniach do Chabarowska, tymczasowego celu swej podróży. Zresztą na granicy Mandżurji daje się zauważyć pewne uspokojenie, i z wyjątkiem potyczek granicznych między partyzantami obu wojsk nie doszło do żadnych poważniejszych wypadków.

Cała prasa sowiecka komunikuje, że poseł chiński w Waszyngtonie wysłał w tych dniach odpowiedź rządowi amerykańskiemu na notę dotyczącą wypadków na Dalekim Wschodzie. W odpowiedzi tej znajduje się szereg skarg na funkcjonariuszy sowieckich zatrudnionych na kolei wschodnio-syberyjskiej i oskarżenia władzy sowieckiej, że dopuściła do potyczek wojennych na mandżurskiej granicy. Chiny do magają się w nocy, aby jej tekst

w całej rozciągłości był zakomunikowany wszystkim sygnatarjom paktu Kelloga. Prasa sowiecka oznajmia z satysfakcją, że Ameryka odrzuciła to żądanie Chin w całej jego rozciągłości.

Agitacja za ochotniczym wstępowaniem w szeregi armii czerwonej trwa nieprzerwanie i nie może być uważana za spontaniczny wybuch, będąc szablonową. Robotnicy jednej fabryki nasładowują robotników innych fabryk. Rozpoczął się wysięk między poszczególnymi fabrykami, których robotnicy wysyłają się w objawach lojalności wobec władzy sowieckiej. Radio sowieckie ogłasza, że zaciąg ochotników do czerwonej armii wzrasta z godziny na godzinę w szalonym tempie, na obszarze całej Rosji Sowieckiej. Na konferencji młodzieży robotniczej w Minsku wszyscy uczestnicy konferencji w liczbie 1000 postanowili zaciągnąć się w szeregi armii czerwonej i odejść natychmiast na chiński front. W Homlu oświadczyli robotnicy, że uważają mobilizację za ogłoszoną i oświadczyli gotowość do natychmiastowego udam się na front.

Rosja zgadza się na podpisanie deklaracji.

MOSKWA, 31.8 (Pat). Litwinów zawiadomił ambasador niemieckiego von Dirksena, iż rząd sowiecki gotów jest przyjąć propozycję rządu chińskiego, dotyczącą podpisania wspólnej deklaracji o załatwieniu konfliktu z pewnymi zmianami. Równocześnie Litwinów wręczył proponowany przez rząd sowiecki tekst tej wspólnej deklaracji. Treść tej deklaracji jest następująca:

Obie strony oświadczają, iż uregulują wszystkie sporne kwestje, zgodnie z konwencją z 1924 r., w szczególności warunki odzupu kolei wschodnio-chińskiej w myśl art. 9 konwencji pekińskiej. Obie strony mianują swych przedstawicieli, należycie upoważnionych do prowadzenia konferencji celem uregulowania wszystkich spraw, wymienionych w paragrafie poprzednim. Obie strony uważają, że sytuacja wytworzona na kolei wschodnio-chińskiej po wybuchu konfliktu powinna być zmieniona zgodnie z konwencjami podpisanymi w Pekinie i Mukdenie w roku 1924 w tym kierunku, iż wszelkie te zmiany zatwierdzone będą przez konferencje, przewidzianą art. poprzednim. Rząd sowiecki wysuwa kandydatów na stanowiska dyrektorów i wice-dyrektorów kolei wschodnio-chińskiej, którzy mianowani będą niezwłocznie przez dyrekcję wyżej wymienionej linii kolejowej. Rząd sowiecki udzieli instrukcji urzędnikom kolei wschodnio-chińskiej, będącym obywatelami sowieckimi, a rząd chiński swoim władzom i organom miejscowym, aby ściśle przestrzegały warunków, wymienionych w art. 6 układu z roku 1924. Obie strony uwolnią niezwłocznie wszystkich obywateli aresztowanych w związku z konfliktem po dniu 1 maja 1929 roku.

„Zeppelin“ przybył do Nowego Jorku.

O przybyciu dnia 29 bm. aerostatu „Graf Zeppelin“ z Los Angeles do Lakehurst.

Sterowiec okrążył najpierw Nowy York, przelatując nad mostem brooklińskim i między drapaczami chmur, a następnie skierował się na lotnisko Lakehurst pod Nowym Yorkiem, gdzie o godzinie 1.12 według czasu europejskiego rozpoczęło się lądowanie. W ten sposób „Graf Zeppelin“, który wyruszył w podróż okołoła świata 19 b. m. odbył drogę okołoła Nowego Jorku w ciągu 10 dni. Jest to rekord, którego nie osiągnięto nawet przy pomocy samolotów.

„Graf Zeppelin“ witany był na ulicach Nowego Jorku niezwykle entuzjastycznie. W chwili pojawienia się jego nad miastem, zamierzano na chwilę ruch uliczny, stanęły nawet tramwaje, gdyż wszyscy chcieli widzieć zrybujący sterowiec. Na lotnisku w Lakehurst zgromadziły się kolosalne tłumy publiczności. Wszystkie drogi i ulice prowadzące na lotnisko były zawałone samochodami, tak, że zanim tłum nie zrzędnął, ruch samochodowy nie mógł być przywrócony.

Pisma nowojorskie przypominają, że właśnie 20 lat temu, bo w sierpniu 1909 r. zmarły już hrabia Zeppelin wyruszył pierwszy raz w powietrze, na sterowcu jego konstrukcji.

Dzisiejszy przylot „Grafy Zeppelina“ z podróży naokoło świata do Nowego Jorku, jest wielkim triumfem lotnictwa niemieckiego, którego rozwój winien zwrócić uwagę państw zainteresowanych. Propaganda szerzona przez Zeppelina, jest bardzo skuteczną na umysły amerykańskie.

Z Izby Przemysłowo-Handlowej w Wilnie.

Wystawa próbek włosa końskiego, szczeciny i grzybów suszonych.

Jeden z polskich Konsulatów zagranicą organizuje w salonach Konsulatu stałą wystawę towarów eksportowych polskich. Między innymi wchodzi w grę próbki szczeciny, włosa końskiego i grzybów suszonych.

Zainteresowane firmy zechcą zgłosić się do Izby P.-Handlowej w Wilnie (Trocka 3) celem otrzymania bliższych informacji.

Od Redakcji.

W następnym numerze rozpoczniemy druk drugiej nowelki z cyklu „Samotne dusze“ — W. Samersset Manghama p. t. „KROPLA KRWI MALAJSKIEJ“.

Konferencja Mac Donalda z Briandem.

PARYŻ, 31. VIII. (Pat). Jak podaje agencja Havasa, premier brytyjski Mac Donald przybędzie do Paryża po południu i niezwłocznie uda się do gmachu ministerstwa spraw zagranicznych, gdzie odbędzie rozmowę z Briandem.

Migawki japońskie.

O Japonji, jej strukturze społecznej i politycznej przeciętny nasz obywatel ma dość mełne pojęcie. Wyobrażamy ją sobie przeważnie jako kraj idylliczny, w którym pod błękitnym niebem okrąży rok kwitną wiosną, chryzantemy, uroczę głębsze nie wysiadają z bambusowych lektyk, a bohaterowie młodzieńcy gotowi są w każdej chwili popłynąć samolotem, dzwicznie zwane harakiri. Cesarz z cesarową, w barwnych kimonach, przez chadzący się po rajskich ogrodach, przyjmując hold poddanych i wieternych dworzan.

Tymczasem Japonia, dzisiejsza Japonia, jej życie i ustroj niewiele różnią się od państw „zgnitego Zachodu“. Kraj przebiegają dalekobieżne pociągi, dymią fabryki, strajkują robotnicy, demonstrują komuniści, sensacje wywołują „panamy“, przez szeroki ogół obojętnie przyjmowane są częste przesilenia gabinetowe. Słowem, rzeczywistość dnia codziennego, podobna do rzeczywistości w każdym innym „normalnym“ kraju europejskim.

Czyżby? — pomyśli czytelnik. Oto parę przykładów. W pierwszych dniach lipca r. b. Japonia przeżywała kryzys gabinetowy. Premier Tanaka wręczył cesarzowi dymisję, która została przyjęta. Cesarz powierzył ster rządów przesławionemu stronnictwu (jak w Europie) — p. Jako Hamaguchi. Powód kryzysu? Trudności ekonomiczne, intrzygi, świnstwa, świnstwa... Główną przyczyną upadku premiera Tanaka, była sprawa, głosna w swoim czasie, zabójstwo słynnego generała chińskiego Tschang-Tso-Lina. Ze śmierci b. dyktatora Mandżurji nie nastąpiła bez wiedzy i woli rządu japońskiego, nie ulga wątpliwości. Ale widocznie niedostatecznie to przeprowadzono, bowiem premier musiał się gęsto tłumaczyć i nie wytrzymał się. Z drugiej strony — rząd niedostatecznie energicznie przeciwstawił się komunizmowi, który ostatnimi czasy wykazuje w Japonji znaczną aktywność, zwłaszcza wśród młodzieży uniwersyteckiej.

Charakterystyczny obrazek: w Tokio odbywało się zebranie grupy studentów Koreańskich, którzy zorganizowali zawody atletyczne, celem zebrania funduszy na głodnych w Korei. Na zebranie wkradła grupa koreańskich robotników (radykałach), którzy uważali ten sposób zapobiegania głodowi za niedobry. Wywazała się bójka w wyniku której jeden ze studentów został zabity, pięciu innych odniosło rany. Jedną z tych grup były to komunistki drugi — anarchiści. Policja aresztowała, sąd...

Przyjęcie parlamentarzystów francuskich.

Przemówienie premiera Świtalskiego.

WARSZAWA, 31.8 (Pat). Parlamentarzyści francuscy przybyli dziś w towarzystwie wicemarszałka Sejmu Jana Dąbskiego do gmachu Prezydium Rady Ministrów, gdzie byli przyjęci przez prezesa Rady Ministrów Świtalskiego. P. Premier wygłosił do gości francuskich następujące przemówienie: „Spełniam zapezawne jeden z najmilszych swych obowiązków, gdy jako szef rządu witam Panów w stolicy naszego Państwa. Przyjazd Panów do Polski ma swój specjalny urok. Główną instrukcją, którą sobie Panowie, jak przypuszczam, sami wyjeżdżając ze swej ojczyzny, narzucili, — to naprzetrzenie się Polsce otwartemi oczyma, by z bystrością i umiętnością syntezy, tak właściwymi dla umysłowości francuskiej, wytworzyć sobie obraz, czem jest dzisiejsza Polska.“

Pragniemy jak najgoręcej ułatwić Panom to zadanie. Zwiędzając naszą ogólnokrajową wystawę, mieliście Panowie sposobność zabczenia w skrócie wyników naszej narodowej pracy. Podczas pozostałych dni, w których będziemy mieli przyjemność goszczenia Panów, zetkniecie się Panowie z naszym krajem w jego codziennym zwykłym życiu. Pragniemy, do czego musimy z całą otwartością się przystać, przyszcześcić Wam razem z pozna-

niem naszej ojczyzny, i tej samej trochę dumy, żeśmy w ostatnich latach czegoś dokonali, i dokonali tego po całym przeszłym wieku rządzenia nami na przekór naszym narodowym interesom gospodarczym i po potwornym zniszczeniu wojennym.

Mam nadzieję, że ten mały zamach na serca Panów nam się uda, przywieźliście bowiem Panowie z sobą wszyscy żywo tęjące iskry uczuć dla naszego narodu. Rodziły się te iskry we Francji w latach, gdy losy Polski i Francji były tak nierówne, gdy myśmy szukali pomocy w walce o wolność i Francja arką nadziei naszych się stawała. Dzieje ostatnich lat zrózwały Francję i Polskę w obliczu wolności. Siła i żywotność wzajemnych uczuć pozostałe te same, formy ich musiały się zmienić, bo te uczucia mogły w innych już warunkach stać się bronią zarówno skuteczną jak niezbędną tak dla naszych obopólnych interesów, jak i dla pokoju świata.

Zyczę Panom przyjemnego pobytu w naszym kraju i byłbym zadowolony, gdyby ci Panowie, którzy żywili dla Polski uczucia żywej sympatii, zanim ją poznali i po zetknięciu się z nią nie doznali rozczarowania.

Mowa psta Janusza Radziwiłła

Szanowne Panie i Szanowni Panowie! Już w Poznaniu miałem sposobność dać wyraz radości, którą odczuwamy z powodu waszego przyjazdu do Polski. Słyszycie to Panowie we wszystkich miastach i wsiach, które zwiedzacie podczas waszego pobytu w naszym kraju. Dzisiejsze zebranie ma inny cel. Po raz pierwszy od czasu jej istnienia spotkał grupę parlamentarną polsko-francuską ten zaszczyt, że w jej posiedzeniu biorą udział nasi francuscy koledzy. Chcemy więc wykreślić tę rzadką i radosną okazję nie tylko dla zmanifestowania przyjaźni polsko-francuskiej — byłoby to bowiem zbyt cenne — ale przede wszystkim dla szczerzej i publicznej wymiany zdań w sprawie pewnych zagadnień polityki aktualnej.

Cele polityki obu państw.

Cele polityki tak Francji, jak i Polski były już niejednokrotnie przez odpowiedzialnych kierowników jasno określone i przez uprawnione przedstawicielstwa narodowe z wielką jedynością aprobowane. — Dadzą się one określić najwięcej: zagwarantowanie pokoju, a przez to możliwość kulturalnego i gospodarczego rozwoju narodów oraz ekspansji wszystkich ich sił żywotnych.

Co się tyczy Polski, to pomimo zbyt wielkiej ilości stronnictw politycznych Sejm parokrotnie podtrzymywał jednomyślnie politykę zagraniczną swego rządu tak, że śmiało można mówić już nie o polityce tego, lub owego rządu, ale o polityce narodu. Osiągnęliśmy przez to, że nasza polityka zagraniczna jest zupełnie niezależna od zmiany ministrów, a nawet rządu. Tego nie można powiedzieć zawsze o licznych narodach, gdyż często zmiana rządu pociąga za sobą pewne zmiany nawet w polityce zagranicznej, wnoszącej w stosunki międzynarodowe tak niepożądany moment niepewności.

Podstawy sojuszu polsko-francuskiego.

Na tej więc wspólnej dążności do utrzymania pokoju i zagwarantowania pokojowego rozwoju narodów opiera się sojusz francusko-polski. Sojusz ten powstał nie tylko wskutek przejaźni, jaką naród polski żywi dla Francji, nie tylko wskutek podziwu, jaki odczuwa społeczeństwo polskie dla cywilizacji materialnej i materialnej narodu francuskiego oraz dla jego bohaterstwa, którego niezliczone dowody wykazuje historia, ale został on spowodowany przede wszystkim przez wspólny realny i trwały interes polityczny. Sojusz nasz trwa już od lat 10. Posiada więc on swoją historię i wydał już rezultaty nie tylko dla naszych obu narodów, ale ośmielię się twierdzić, powołując się na rok 1920, kiedy to jedynie Francja poparła nas w walce o wolność i o cywilizację europejską przeciwko zalewowi ze Wschodu, — że również i dla całego świata. Sojusz ten odbywał jednak w psychice polskiej swoją ewolucję.

Przejaciele i przeciwnicy nasi powinni sobie zdać sprawę z tego, że Polska z 1929 roku — to już nie jest Polska z 1919 r., czy 1920 r. — której przedstawiciele zjawili się zbyt często na konferencjach europejskich w niewdzięcznej roli patentów. Dziś wszyscy — i nasi przyjaciele i ci, którzy uparcie chcą pozostać naszymi przeciwnikami, muszą zrozumieć, że dzięki zorganizowanej pracy 300-miljonowego narodu na brzegach Wisły tworzy się i rośnie mocarstwo słowiańskie, coraz

krajów europejskich przyczynia się w dużym stopniu do utrwalenia pokoju. Ale i tu mamy nasze zastrzeżenia. Nie pragniemy się znaleźć w żadnym, chociażby tylko gospodarczym konflikcie z mocarstwem lub społeczeństwem dla którego mamy dużą sympatię, któremu sporo zawdzięczamy i z którym pragniemy utrzymać, a nawet rozwinąć już egzystujące więzy i stosunki. Zajęcia takiego samego stanowiska spodziewamy się ze strony naszych przyjaciół.

Jeśli kooperacja gospodarza krajów europejskich nie powinna nosić charakteru zezepnego w stosunku do innych państw, czy też ugrupowań, to tembardziej nie wolno ukrywać pod pozorami zbliżenia gospodarczego jakichkolwiek planów zabórczych.

Wspominam o tem dlatego, że my w Polsce mamy pod tym względem szereg doświadczeń. Wiemy dobrze, jak wielkie trudności trzeba pokonać, by dojąc do porozumienia z kontrahentem, który dąży do uzyskania pewnych zdobyczy politycznych, opierając się na terenie czysto gospodarczym. Mam tu na myśli rokowania handlowe polsko-niemieckie, które się przeciągają już od szeregu lat. Rokowania te natrafiają na wprost niezwykłe trudności, które są spowodowane tem, że nie znajdujemy u naszego kontrahenta zrozumienia konieczności współpracy gospodarczej na stopie równości.

Rokowania handlowe polsko-niemieckie dowodzą niezbicie, że trzeba przede wszystkim zmienić psychikę ludów i rządów, jeśli się chce osiągnąć chociażby tylko zbliżenie gospodarze narodów, żeby tą drogą zrealizować ideał powszechnego pokoju. Jest bowiem rzeczą znamienną, że w czasach dzisiejszych wszelkie dążenia zabarzone polegają nie tyle na przygotowaniu zbrojnych ataków, ile kryją się raczej obudnie pod postacią wspólnej pracy pokojowej i gospodarczej, by tą drogą uspić czujność przeciwnika, osłabić jego siłę odporną, od siebie niezależną, może śródkami pokojowymi, ale niemniej niebezpiecznymi od najstraszniejszych działań wojennych.

Zacieśnienie stosunków.

Kto chce budować wielkie dzieło pokoju, ten musi utrwać w psychice ludów ducha sprawiedliwości oraz prawdziwe zrozumienie tych wzniostych haseł: „Wolność i Równość i Braterstwo“. Wielka rewolucja francuska zastosowała te hasła do jednostek. Dziś należałoby je zastosować do całych narodów. Hasła te są pochodzenia francuskiego. Warto o tem pamiętać. Duch germański zrodził inną naukę, naukę o „narodzie panów i narodach opianowanych“. Teoria ta ma po dziś dzień miliony zwolenników w Europie Centralnej.

Być może, że część narodu niemieckiego zaczyna się skłaniać do szczytnych haseł równości i braterstwa. Pozostały one jednak po dziś dzień obce olbrzymiej większości społeczeństwa niemieckiego, jak również licznemu gronu jego przywódców politycznych. Wielkim i szczytnym zadaniem Francji byłoby zyskiwanie wczorajszych przeciwników dla tych haseł. Ale celu tego nie osiągnie się przez branie pozorów za rzeczywistość i przez wypuszczenie autów siły politycznej ze swoich rąk. Hasła nawet najszczytniejsze nie będą miały wielkich szans realizacji, jeżeli będą głoszone przez słabych i bezbronnnych.

Byle móc urzeczywistnić, trzeba przede wszystkim imponować siłą i zwartością organizacyjną. Tę siłę powinien przedstawiać między innymi sojusz francusko-polski, siłę stworzoną bynajmniej nie dla celów zabórczych lecz dla ugruntowania w stosunkach międzynarodowych idei sprawiedliwości i równości. Zacieśnienie tego sojuszu, pogłębienie wzajemnego zaufania, popularyzacja tych myśli wśród wszystkich narodów, wreszcie oddziaływanie w tym duchu na nasze rządy — to jedno z najważniejszych zadań naszych grup parlamentarnych.

Wasza wizyta w Polsce, Szanowni Panowie, przyczyni się do tego w dużym stopniu. Jest ona dla nas jeszcze jednym dowodem więcej nietylko naszej przyjaźni, lecz również waszego zainteresowania się naszym krajem. Wy zaś Szanowni Panowie, będziecie mogli zdać sobie sprawę z postępow, jakie zroził naród pracowity i patriotyczny w okresie bardzo krótkim i w warunkach, które nie zawsze były pomyślne. Znaćcie, Szanowni Panowie, zbyt dobrze nasze uczucia względem was, bym się potrzebował nam tem rozwódzić. Istota rzeczy polega na tem byście nabrał przekonania, że my jesteśmy zdecydowani i zdolni do pokonania wszelkich trudności, które nam mogą jeszcze stanąć w poprzek drogi i że w jak najściślejszym związku naszych narodów widzimy najpewniejszy sposób ich przewyciężenia.

Współpraca gospodarcza.

Mówi się wszak dużo o trudnościach gospodarczych krajów europejskich i o konieczności solidarności gospodarze dla tego kontynentu. My w Polsce mamy dla tych spraw najpełniejsze zrozumienie i robiemy z pewnością wszystko, by taką gospodarczą współpracę ułatwić, chociażby w dalego, by móc skorzystać z jej oczekiwanych rezultatów i następstw. Zdajemy sobie ponadto sprawę z tego, że ścisła współpraca gospodarza

8-klas. Koedukacyjne Humanistyczne Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego

w Wilnie, ul. Ostrobramska 27.

Zapisy do wszystkich klas przyjmuje Kancelaria od 9—1 i od 4—5.
Zapisy wstępne od 3 września. Przy gimnazjum KURSY dla dorosłych.

Zalegalizowane przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wil.
dn. 12.X. 1926 r. L. II. 23007. 2390 5

KURSY DLA DOROSŁYCH przy Gimnazjum Hum.-Koed. im. J. I. KRASZEWSKIEGO.

Kancelaria Dyrekcji— Wykłady w gm. przy ul. Ostrobramskiej 27 ul. Orzeszkowej 3, czynna od 10-11 g. | od godziny 17.30 do 21.30.

Nauka na podstawie programów Minist. W. R. i O. P. dla państwowych gimnazjów typu humanistycznego, realnego, neoklasycznego i neohumanistycznego.

ORGANIZACJA:

Ustrój semestralny.

- I. Stopień przygotowawczy obejmuje repetytorjum I—III kl. gimn. Czas nauki zależy od poziomu przygotowania słuchaczy.
- II. Stopień średni—IV, V, VI kl. gimn.—trwa 3 semestry.
- III. Stopień wyższy—VII, VIII kl. gimn.—trwa 2 semestry.
- IV. Repetytorjum maturale — powtórzenie i zeszytowanie całego materiału potrzebnego do matury — czas 1 semestr.
- V. Kurs dla specjalnych egzaminów, dających prawo skróconej służby wojskow., obliczony na okres 2 semestrów.

SYSTEM:

System przedmiotowy. Szablonowy system klasowy nie może usunąć ogólnie spotykanych nierówności w przygotowaniu z poszczególnych przedmiotów. Usunąć je może system przedmiotowy. Słuchacz winien studiować dany przedmiot na tym poziomie, do którego jest dostatecznie przysposobiony. Realizacja tego postulatów są u nas lekko wyrażone.

Metoda akraumatyczna i tabelowa będą stosowane na repetytorjum maturale.

Zapisy odziedien z wyjątkiem świąt ustaw. Warunki najdostępsze. — Półnoletni podpisują blankiet podany sam, za niepełnoletnich — ustawowi opiekunowie.

Księgarnia JÓZEFA ZAWADZKIEGO w Wilnie

ZAMKOWA 22 (naprzec. kości. Św. Jana) TELEFON 660

POŁECA:

PODRĘCZNIKI SZKOLNE NOWE I UŻYWANE

zwracając uwagę Sz. Klienteli na dogodności związane z nabyciem tychże w księgarni:

- 1) oszczędność w czasie dzięki szybkiej obsłudze i możliwości zapoznać się w wszystkie podręczniki w jednym miejscu;
- 2) zamiana podręczników używanych na nowe przy uwzględnieniu do 50% wartości katalogowej;
- 3) dostawa do domu w przeciągu 12 godzin na zlecenie telefoniczne lub piśmienne podręczników dla poszczególnych klas wszystkich szkół za pobraniem należności, z prawem zamiany w ciągu dni 3-eh.

Wykazy podręczników do poszczególnych szkół — gratis. 2418-2

KONSERWATORJUM MUZYCZNE w Wilnie ul. Dominikańska 5

(z prawami)

NAUKA GRZY NA INSTRUMENTACH SOŁOWYCH I ORKIESTROWYCH. KLASA ORGANOWA. SPIEW SOŁOWY. WYKŁADY PRZEDMIOTÓW TEORETYCZNYCH. ZESPÓŁY: kameralny, chóralki, orkiestrowy. PIERWSZORZĘDNE SIŁY NAUCZYCIELSKIE. OPŁATA KWARTALNA. SEKRETARIAT CZYNNY OD G. 4-7 W.

Silne lotnictwo to potęgą Państw!

JAN BUŁHAK
artysta-fotograf.

Jagiellońska 8, tel. 968. Przyjmuje 9—6.

3 POKOJE

do wynajęcia. Kolonia Wileńska 7, Marja Frieman-Jasus.

WIEŚCI I OBRAZKI z KRAJU

Nowy prezydent m. Grodna.

Pan wojewoda białostocki zamianował prezydentem m. Grodna dotychczasowego Komisarza Rządowego p. Antoniego Rączkasa od dn. 1 IX. 1929 r., zatwierdził wybór wice pre-

zenta m. Grodna p. O. Suchowlańskiego i wyznaczył jako ostateczny termin na wybory ławników dzień 8 września.

Protest żydów białostockich przeciw wypadkom w Palestynie i nawoływanie do tworzenia Legjonu żydowskiego.

W ub. czwartek banki żydowskie w Białymstoku na znak żałoby z powodu zejść w Palestynie były nieczynne od godz. 12 do 13. Tegoż dnia po południu odbył się w Białymstoku, przy udziale 5.000 osób, protestacyjny wiec sjonistyczny na którym uchwalono rezolucję, domagającą się natychmiastowego zniesienia dotychczasowej administracji Palestyny, najsurowszego ukarania wszystkich bezpośrednich i pośrednich winowajców krwawych wydarzeń w Palestynie, przywrócenia prawnego posiadania „Sciany Placzu”, sformowania silnej żydowskiej samoobrony policyjnej i wojskowej na całym obszarze Palestyny, całkowitego odszkodowania dla ludności żydowskiej, która poniosła straty w związku z wydarzeniami w Palestynie, wolnej masowej emigracji do Palestyny i t. d.

Mówcy na wiecu wypowiadali się za koniecznością zorganizowania Legjonu żydowskiego, który położyłby kres wystąpieniom Arabów przeciwko Żydom w Palestynie.

SMORGONIE

Jeszcze o średniej Szkole Handlowej w Smorgoniach.

Jak na tem miejscu wspomniano miejscowe czynniki społeczne zdolały pokonać wszelkie trudności, przeważnie natury technicznej, w Smorgoniach powstała Średnia Szkoła Handlowa Towarzystwa Przyjaciół Oświaty.

Z braku własnego gmachu wynajęto budynek zupełnie na ten cel odpowiedni i należycie urządzony.

Dyrektorem Szkoły został przez Kuratorium mianowany p. Kazimierz Kozaczek, który na wstępie wykażał już wiele energii przy organizacji powstającej Szkoły tak, że możemy być pewni, iż szkoła ta będzie postawiona na należytych fundamentach.

Z przykrością jednak stwierdzono fakt, że jeden z miejscowych nauczycieli szkoły powszechnej z nieznanymi bliżej pobudek, rozsiewa wśród nieświadomej ludności swe wywody, że Szkoła Handlowa w Smorgoniach nie ma racji bytu, że nie da ona absolwentów żadnych korzyści, że rzekomo jest to typ szkoły dokształcającej itp.

Wobec powyższego, aczkolwiek na kurs I zapisanych jest już dostateczna ilość kandydatów i nadal wpływają liczne zgłoszenia, autor niniejszego korzystając z uprzejmości p. Dyrektora Kozacka uzyskał od tegoż wyjaśnienie, które w streszczeniu przedstawia się następująco:

fachowym jest buchalteria, materiał której jest również w zupełności wycterpany. Obecnie, oprócz wszystkich dotychczasowych systemów, obejmują również najnowszy system buchalterii szwajcarskiej. Korespondencja przerabiana jest tak polską jak i niemiecką i w zupełności wystarczająca w praktyce. Również nauka o handlu porusza wszelkie możliwe zagadnienia życia handlowego i gospodarczego z innych przedmiotów zakres nauki w Szkole Handlowej obejmuje jeszcze stenografię, pisanie na maszynie oraz towaroznawstwo, oparte w zupełności na pokazach przerabianego działu.

Absolwenci Szkoły Handlowej wychodzą w pełni przygotowani do swego zawodu czy to pracując w handlu czy też jako pracownicy bankowi względnie innych instytucji prywatnych, rządowych i samorządowych.

Celem Szkoły przedewszystkiem jest stworzenie w Polsce własnego fachowego stanu kupieckiego. Cel ten został przez społeczeństwo zrozumiany czego dowodem jest zajęcie przychylnego stanowiska wobec szkół handlowych wstępująca z roku na rok frekwencja uczniów w tych szkołach.

Gimnazjum jako takie nie daje absolwentowi jeszcze nie konkretnego, a tylko stwarza lichy płatny stan urzędniczy. Mała tylko garstka szczęśliwców może kształcić się na uniwersytetach. Rezultatem tego jest rozgorzalenie do życia i apatia.

Dnia 3-go września r. b. odbędzie się uroczystość poświęcenia nowopowstałej Średniej Szkoły Handlowej w Smorgoniach, na którą to uroczystość zaproszono p. Kuczewskiego — Naczelnika Wydziału Szkół Zawodowych Kuratorium Szkolnego Okręgu Wileńskiego, przedstawicieli Władz i Urzędów Powiatowych i miejscowych oraz przedstawicieli okolicznego i miejscowego społeczeństwa.

Placówce tej życzyć należy jaknajlepszego rozwoju!

Dziennikach i czasopiśmie dowiadujemy się że protektorat nad uroczystością poświęcenia tego sztanu, odbył się mając w dn. 21 i 22 września r. b. w Wilejce, raczył łaskawie objąć Pan Marszałek Piłsudski.

Jest to dowodem duchowej spójności między Tym Wielkim Budowniczym Polski a jej młodą armią, kroczącą naprzód ku świetlanemu celom Wielkiej i Potężnej Ojczyzny.

SZUMSK

Polowanie. Dziś w gminie szumskiej powiatu wileńskiego-trockiego odbędzie się polowanie na wilki zorganizowane przez jednego z tamtejszych właścicieli folwarku.

stałe dwa zbocza, jedno z głębokich dołów po kopaniu gliny, drugie dzięki jrosnącym na niem drzewom. Gdyby plac ten przeznaczony był tylko dla spaceru to i tak należałoby go otoczyć barjerką coś dopiero gdy silną rzeczą stał się generalnym punktem jazdy rowerowej dla całego miasta. Tembardziej że jeżdżą tu nie jacyś tam zawodowi cyklistki od wyścigów i tym podobnych hec ale ot, zwyczajna sobie młodzież szkolna która chce się trochę pokręcić na rowerze, a nieraz nawet dopiero uczy się jeździć!

Ktoś być może powie że, jak dotychczas, nieszczęśliwych wypadków tu nie było, ale niedorzeczność podobnego rozumowania zbyt jest widoczna by trzeba było je zbijać! Czyż konieczne trzeba czekać by ktoś tu sobie kark skręcił a wówczas dopiero pomyśleć o stawianiu barjery, by stało się zadość smutnemu przysłowiu. „Mądry Polak po szkodzi!”

Ponieważ plac upomniany, a chwilą przeznaczył go na plac rowerowy nabrał charakteru ogólnomięjskiego uporządkowaniem go winien się zająć Magistrat. W tym celu należy plac otoczyć barjerą chociażby drewnianą narazie, urządzić kilka ławeczek, zasypać wawyoty utworzone po bokach placu przez wodę deszczową no i wyżywić trochę powierzchni tego placu, który gładkość pozostawia dużo do zyczenia.

„Luzik”

Dr. E. Globus (choroby skórne i wener.) Wileńska 22 powrócił.

KRONIKA

Niedziela 1 Września
Dziś: Idziego Ob. Bl.
Jutro: Stefana Kr. Weg.
Wschód słońca — 4 m. 34
Zachód — 18 m. 42

Spostrzeżenia Zakładu Meteorologicznego U. S. B. z dnia 31/VIII — 1929 roku.

Ciśnienie w milimetrach 765
Średnie w milimetrach + 19°C
Temperatura średnia + 19°C
Opady w milimetrach —
Wiatr przeważający cisza.
Uwaga: pogodnie.
Miejsce: 13
Maximum: + 24°C.
Tendencja barometru: bez zmian.

MIĘSKA

Ruch budowlany. W ubiegłym kwartale rozpoczęto w Wilnie budowę nowych 14 domów. W tym samym czasie ukończono budowę 17 domów.

Wykopanie kości ludzkich. Wczoraj podczas robót kanalizacyjnych na uloku Literackim natrafiono na znaczną ilość kości ludzkich. Ilość tych kości nasuwa przypuszczenie, że w miejscu tym był kiedyś cmentarz.

Cofnięcie kart rzemieślniczych obokrajowcom. Wydział Przemysłowy Magistratu po sporządzeniu spisu rzemieślników obokrajowców, którzy otrzymali już karty rzemieślnicze wezwał ich do zwrotu tych kart do czasu wyjaśnienia ich stosunku do państwowości polskiej.

SPRAWY SZKOLNE

Wyjaśnienie w sprawie ulg podatkom. W n-rze 197 „Kurjera Wil.” z dn. 30 sierpnia r. b. podaliśmy wiadomość, jakoby Prezes Izby Skarbowej, przyjmując delegację Zrzeszenia Drobnych Handlarzy miał jej oświadczyć, że podania w sprawie udzielenia ulg podatkowych (rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności i t. p.) muszą być wnoszone, w imieniu płatników, przez Związek Drobnych Kupców.

Jak się dowiadujemy wiadomością tą jest niecisła: Prezes Izby wyjaśnił delegacji, że wszelkie prośby o ulgi podatkowe mogą być rozważane jedynie tylko na skutek indywidualnych podań płatników, wniesionych do władz skarbowych.

Współdziałaj z organizacją zawodową może wyrażać się jedynie w zapoznawaniu wspomnianych podań, o ile płatnicy zwrócają się do tej organizacji.

Dwa zjazdy w Wilnie. W dniach od 25 do 29 września odbędzie się w Wilnie zjazd lekarzy i przyrodników polskich oraz zjazd polskiego towarzystwa anatomio-zoologicznego. Oba zjazdy odbędą się wespólnie.

Podziękowanie Polskiego Biąlego Krz. Przejdują Zarządu Polskiego Biąlego Krz. w Wilnie składa serdeczne podziękowanie JWP. prezesowej Lewakowskiej, Jadwidzie i Ressoj, inżynierowej Gordziakowskiej, Swidzińskiej, Charmańskiej, inżynierowej Schne, inżynierowej Wajlickiej, Drorodowej, inżynierowej Korszkiemu, Korszkiemu, inżynierowej Tomaszewskiej — za ofiarą i owońca pracy przy organizacji i przeprowadzeniu kwesty w dniu 30.VI.1929 r. która przyniosła 683 zł. 21 gr.

Uwagze młodzieży oraz rodziców. Przy nabywaniu książek szkolnych należy pamiętać, że obecnie dla wygody publiczności także niektóre polskie firmy księgarskie wprowadziły w siebie podręczniki używane, m. in. posiada je księgarnia J. Zawadzkiego przy ul. Zamkowej 22.

Nowa dyrektorka gimn. im. Czartoryskiego. Pani Janina Bohdanowiczówna nauczycielka gimnazjum Elizy Orzeszkowej w Wilnie została mianowana dyrektorką gimn. im. Czartoryskiego na miejsce p. Walerji Larzówny, która została przeniesiona w stan spoczynku.

Z Szkoły Organistów im. J. Montwiła. W roku bieżącym w zawodowej szkole organistów J. Montwiła nastąpi otwarcie drugiego kursu na którym będą wykładane następujące przedmioty: 1) religia, 2) gra organowa (bez pedalu), 3) harmonia, 4) solfeggio, 5) obrzędy, 6) wyszukiwanie śpiewów pod rubryczką, 7) lonażenie, 8) język polski. Na pierwszym kursie obowiązywać będą następujące przedmioty: 1) religia, 2) gra fortepianowa, 3) zasady muzyki, 4) solfeggio, 5) rubryczka, 6) język łaciński, 7) początek śpiewu gregoriańskiego, 8) język polski.

Zajęcia w szkole rozpoczną się w dniu 3-go września.

Zapisy nowych kandydatów przyjmuje Kierownik Szkoły prof. Kalinowski codziennie od godz. 2—4 (Oranżynowy zauł 3—1) i sekretariat T-wa Muzycznego „Lutnia” w poniedziałki i czwartki od godziny 8-jej do 9-jej wieczorem.

Egzamina dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich. Do 28 września kandydaty szkół średnich mogą składać podania o dopuszczeniu ich do egzaminów przed państwową komisją egzaminacyjną wnosząc jednocześnie przepisaną opłatę. Egzaminy odbędą się od 18 do 31 października.

Początek roku Szkolnego Zawodowo-Dokształcającej im. św. Teresy. Wzrostek Szkoły rozpocznie się rok szkolny. Zapisy przyjmują kierownicy szkół przy ulicy Polodziej Nr. 2 w godzinach od 10 do 1 i od 5 do 7 po poł. do dnia 3 września.

Kurs nauki 3-letni. Lekcje odbywają się codziennie (oprócz soboty) w godzinach od 6 do 9 wieczorem. Przy wstąpieniu na kurs I wymagane są świadectwa z ukończenia 4 oddziałów szkoły powszechnej. Nauka w szk. bezpłatna.

Liceum Handlowe i Liceum Ogólnokształcące z prawami szkół powszechnych. Kandydatki do Liceum Handlowego winny wykazać się świadectwem ukończenia 6 kl. szkoły średniej. Zapisy przyjmują się codziennie od godz. 12—2-jej ul. Żeligowskiego 1 m. 2). Egzamina wstępne odbędą się 3 września. Od klasy 4-jej dla życzących wprowadza się równoległe gimnazjalny kurs łaciny i matematyki.

Doniosłe zarządzenie Kuratorium Okr. Szkolnego. Kuratorium Okręgu Szkolnego zwróciło się do wszystkich nauczycieli z wezwaniem, by doceniając wartość krzewienia zdrowych organizacji społecznych dla przyszłości państwa i narodu dopomagali w miarę możliwości we wszystkich poczynaniach kulturalno-oświatowych tych organizacji.

Jednocześnie inspektorzy szkolni mają otoczyć specjalną opieką organizację młodzieży wiejskiej i będą udzielali im wszelkiego korzystania z lokalii szkolnych.

Kuratorium wychodzi z założenia, że organizacja młodzieży jak Zw. Młodzieży Wilejskiej, Zw. Strzelecki i t. p. poza przysposobieniem rolniczym, społecznym, wstępując na drogę kultury, przez zakładanie bibliotek, ognisk dokształcających, organizowanie wycieczek, co naturalnie winno pociągnąć współdziałanie nauczycielstwa.

Echa rewelacji „Togu” o nadużyciach w Wydz. Opieki Społecznej. Sprawa B. Kierownika Op. Społ. Magistratu po przeprowadzeniu dochodzenia przez władze miejskie została skierowana do władz sądowych.

Jednocześnie jesteśmy upoważnieni do stwierdzenia że podane przed kilku dniami

w gazecie żargonowej „Togu”, „rewelacje” o Wydziale Opieki Społecznej zupełnie nie odpowiadają prawdzie i obliczone są zapewne na podrywanie autorytetu tu samorządu.

SPRAWY ŻYDOWSKIE

Żydzi chcą formować legion palestyński. Ostatnie wypadki w Jerozolimie spowodowały, że wśród żydów powstał projekt utworzenia Legjonu żydów polskich który udali się do Palestyny w celu obrony mienia i życia tamtejszych mieszkańców. Wobec tego Legjonu rozpoznają się po otrzymaniu potrzebnych funduszy.

Powstanie Centrali Zw. właścicieli średniej i drobnej nieruchomości m. Wilna. W dniu 30 sierpnia r. b. w lokalu Rudy Obr. Osadników Wojskowych, odbyło się inauguracyjne posiedzenie Rady Centralnej Zw. wł. domów m. Wilna. Przybyli reprezentanci wszystkich dzielnic miasta w liczbie 16. Postanowiono do dnia 10 września r. b. przejąć wszelkie akta i majątek B. Związku przenieść do centrum miasta w jednakowym oddaleniu od pozostałych innych dzielnic sied. władz centralnych Związku, gdzie również będą udzielane bezpłatne porady prawne dla członków przez fachowców adwokatów, oraz niezwłocznie przedłożyć zmodyfikowany statut odnośnym władzom do zatwierdzenia.

Następnie odbyły się wybory do przewodniczącym Rady został dr. Czesław Skarbek, sekretarzem generalnym S. Kaczmarek, skarbnikiem naczelnym — mg. praw W. Trzeciak. Do Komisji Rewizyjnej wybrano: A. Kurylo (przewodniczącą), W. Rakowskiego, W. Lisowskiego, Fr. Borowskiego i in.

Różne

Wyjaśnienie w sprawie ulg podatkom. W n-rze 197 „Kurjera Wil.” z dn. 30 sierpnia r. b. podaliśmy wiadomość, jakoby Prezes Izby Skarbowej, przyjmując delegację Zrzeszenia Drobnych Handlarzy miał jej oświadczyć, że podania w sprawie udzielenia ulg podatkowych (rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności i t. p.) muszą być wnoszone, w imieniu płatników, przez Związek Drobnych Kupców.

Jak się dowiadujemy wiadomością tą jest niecisła: Prezes Izby wyjaśnił delegacji, że wszelkie prośby o ulgi podatkowe mogą być rozważane jedynie tylko na skutek indywidualnych podań płatników, wniesionych do władz skarbowych.

Współdziałaj z organizacją zawodową może wyrażać się jedynie w zapoznawaniu wspomnianych podań, o ile płatnicy zwrócają się do tej organizacji.

Dwa zjazdy w Wilnie. W dniach od 25 do 29 września odbędzie się w Wilnie zjazd lekarzy i przyrodników polskich oraz zjazd polskiego towarzystwa anatomio-zoologicznego. Oba zjazdy odbędą się wespólnie.

Podziękowanie Polskiego Biąlego Krz. Przejdują Zarządu Polskiego Biąlego Krz. w Wilnie składa serdeczne podziękowanie JWP. prezesowej Lewakowskiej, Jadwidzie i Ressoj, inżynierowej Gordziakowskiej, Swidzińskiej, Charmańskiej, inżynierowej Schne, inżynierowej Wajlickiej, Drorodowej, inżynierowej Korszkiemu, Korszkiemu, inżynierowej Tomaszewskiej — za ofiarą i owońca pracy przy organizacji i przeprowadzeniu kwesty w dniu 30.VI.1929 r. która przyniosła 683 zł. 21 gr.

Uwagze młodzieży oraz rodziców. Przy nabywaniu książek szkolnych należy pamiętać, że obecnie dla wygody publiczności także niektóre polskie firmy księgarskie wprowadziły w siebie podręczniki używane, m. in. posiada je księgarnia J. Zawadzkiego przy ul. Zamkowej 22.

Nowa dyrektorka gimn. im. Czartoryskiego. Pani Janina Bohdanowiczówna nauczycielka gimnazjum Elizy Orzeszkowej w Wilnie została mianowana dyrektorką gimn. im. Czartoryskiego na miejsce p. Walerji Larzówny, która została przeniesiona w stan spoczynku.

Z Szkoły Organistów im. J. Montwiła. W roku bieżącym w zawodowej szkole organistów J. Montwiła nastąpi otwarcie drugiego kursu na którym będą wykładane następujące przedmioty: 1) religia, 2) gra organowa (bez pedalu), 3) harmonia, 4) solfeggio, 5) obrzędy, 6) wyszukiwanie śpiewów pod rubryczką, 7) lonażenie, 8) język polski. Na pierwszym kursie obowiązywać będą następujące przedmioty: 1) religia, 2) gra fortepianowa, 3) zasady muzyki, 4) solfeggio, 5) rubryczka, 6) język łaciński, 7) początek śpiewu gregoriańskiego, 8) język polski.

Zajęcia w szkole rozpoczną się w dniu 3-go września.

Zapisy nowych kandydatów przyjmuje Kierownik Szkoły prof. Kalinowski codziennie od godz. 2—4 (Oranżynowy zauł 3—1) i sekretariat T-wa Muzycznego „Lutnia” w poniedziałki i czwartki od godziny 8-jej do 9-jej wieczorem.

Egzamina dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich. Do 28 września kandydaty szkół średnich mogą składać podania o dopuszczeniu ich do egzaminów przed państwową komisją egzaminacyjną wnosząc jednocześnie przepisaną opłatę. Egzaminy odbędą się od 18 do 31 października.

Początek roku Szkolnego Zawodowo-Dokształcającej im. św. Teresy. Wzrostek Szkoły rozpocznie się rok szkolny. Zapisy przyjmują kierownicy szkół przy ulicy Polodziej Nr. 2 w godzinach od 10 do 1 i od 5 do 7 po poł. do dnia 3 września.

Kurs nauki 3-letni. Lekcje odbywają się codziennie (oprócz soboty) w godzinach od 6 do 9 wieczorem. Przy wstąpieniu na kurs I wymagane są świadectwa z ukończenia 4 oddziałów szkoły powszechnej. Nauka w szk. bezpłatna.

Liceum Handlowe i Liceum Ogólnokształcące z prawami szkół powszechnych. Kandydatki do Liceum Handlowego winny wykazać się świadectwem ukończenia 6 kl. szkoły średniej. Zapisy przyjmują się codziennie od godz. 12—2-jej ul. Żeligowskiego 1 m. 2). Egzamina wstępne odbędą się 3 września. Od klasy 4-jej dla życzących wprowadza się równoległe gimnazjalny kurs łaciny i matematyki.

Echa rewelacji „Togu” o nadużyciach w Wydz. Opieki Społecznej. Sprawa B. Kierownika Op. Społ. Magistratu po przeprowadzeniu dochodzenia przez władze miejskie została skierowana do władz sądowych.

Jednocześnie jesteśmy upoważnieni do stwierdzenia że podane przed kilku dniami

St. Węslawski. 20.30: Koncert międzynarodowy z Wiednią. 22.00: Komunikaty. 22.45: Muzyka taneczna z restauracji „Polonia” w Wilnie.

WTOREK dnia 3 września 1929 r.
11.56: Sygnal czasu i hejnał. 12.05: Poranek muzyki popularnej. 12.50: P. W. K. m. 18.00: Komunikat meteorologiczny z Warszawy. 16.55: Program dzienny, repertuar i chwila literacka. 17.15: Transmisja z Warszawy, feljton urodzinkowy, wygl. Tadeusz Strzelcecki. 17.25: Kronikę z życia młodzieży wygl. wroźka dzieciulbka. 17.50: P. W. K. m. 18.00: Transmisja muzyki lekkiej z kawiarni B. Sztrella w Wilnie. 19.00: Kącik dla panów wygl. K. Wyrwicz-Wichrowski. 19.25: Wolna trybuna. 19.50: Program na dzień następny i sygnal czasu. 20.00: 350 lat Uniwersytetu Wileńskiego, odczyt I z cyklu „Jubileusz U. S. B.”, wygl. Walerjan Charkiewicz. 20.30: Transmisja z Warszawy, koncert wieczorny. 22.00: Komunikaty P. A. T. 22.45: Spacer detektorowy po Europie.

Nowinki radjowe.

W niedzielę o godz. 17-tej transmitowane będą z Agrioli w Warszawie IV lekko-atletyczne zawody sportowe między Polską a Czechosłowacją. Rozgłoszonia Warszawska będzie się starała uzyskać tę audycję możliwie jaknajbardziej w kierunku wykorzystania wszystkich momentów radiofonicznych zawodów.

JAK DOSZLI DO BOGACTWA SŁAWNI MILJONERZY AMERYKANSCY?
Opowie inż. Eug. Porębski w niedzielę o godz. 19.25.

OPERA „HRABINA” ST. MONIUSZKI.
Z okazji dziesięciolecia opery Poznańskiej Teatru Operowego transmitują wszystkie polskie stacje nadawcze w niedzielę o godz. 19.50.

KONCERT MIĘDZYNARODOWY
Z Wiednia będą transmitowane wszystkie stacje nadawcze polskie, czeskie, jugosłowiańskie, węgierskie, niemieckie i austriackie w poniedziałek o godz. 20.30. W programie popularna muzyka wiedeńska.

„OPERA NA PRZEŁOMIE”.
Ciekawy odczyt z dzieła „Muzyka” wygłosi St. Węslawski w poniedziałek og. 20.05.

REGATY WIOSŁARSKIE O MISTRZOSTWO WILNA.
W dniu 31 b. m. w Wilni rozpoczęły się międzyklubowe regaty wiosłarskie o mistrzostwo przy bardzo licznych udziałach miejscowych klubów sportowych, Wil. T. W., A. Z. S., Pogoni i Pol. Kl. Sp., oraz Saperów. Ogółem uczestniczyły w regatach 36 osad, co jest swego rodzaju rekordem.

W pierwszym dniu regat zakwalifikowały się do półfinału 3 osady A. Z. S. (dwie dwójki wiosłujące i jedna czwórka wiosłująca) — 1 osada P. K. S. (czwórka młodzież), — 1 osada Wil. T. W. (dwójka wiosłująca), reszta osad wylosowała półfinały, kwalifikując się od razu do półfinałów.

Z powodu słabego funkcjonowania łodzi motorowej, regaty przeciągnęły się do późnego wieczoru.

Drugi dzień regat.
W drugim dniu regat, które odbywały się w zółwim tempie, z powodu braku motorówek i słabej organizacji technicznej osiągnięto następujące rezultaty:

Bięgi panów.
I. BIEG DWÓJEK WYŚCIGOWYCH.
1. Wil. T. W. przed A. Z. S. o ¼ łodzi.
2. A. Z. S. przed Pogonią o 3 łodzi.

II. BIEGI JEDYNEK NOWICUSZY.
1. 3 p. sap. przed Pogonią o 1½ długości.
III. CZWÓRKI MŁODZIEŻY.
1. Wil. T. W. przed P. K. S. o 1½ dług.

Bięgi panów.
BIEG JEDYNEK.
1. 3 p. sap. przed Pogonią o 20 długości.
BIEG CZWÓREK.
1. A. Z. S. przed Wil. T. W. o 8 długości.
2. P. K. S. przed Pogonią o 4 długości.

Ryś i Szałkowski odwołują się do Sądu Najwyższego.
Zgodnie z przepisami proceduralnymi do sądu wpłynęły podania Antoniego Ryśa i Piotra Szałkowskiego, zażądanych ostatnio przez Sąd Apelacyjny, pierwszy na bezterminowe ciężkie więzienie, a drugi na karę śmierci przez powieszenie.

Wczorajszy wiec żydowski w sali Miejskiej.
Z powodu zejść w Palestynie został wczoraj zwołany przez sionistów wiec, który zgromadził przeszło 3 tysiące osób.

Cale tłumy nie mogąc dostać się do sali musiały zadowolnić się oczekiowaniem na ulicy.

Mówcy, sionisci po nakreśleniu przebiegu wypadków w Jerozolimie nawoływali żydów do wytrwa-

łości w budowie własnego państwa, stawiając jako przykład Polskę, która mimo ciężkich ofiar zdołała wyzyskać niepodległość i być równą wśród innych.

Ze słów mówców przebijał wielki żal do Anglików, którzy nie potrafili zażegnać rozruchów i dopuścili do rozlewu krwi.

Ludność tych powiatów stoi bezradna wobec braku paszy dla bydła i chleba dla siebie.

Sprawa ta żywo zainteresowała się odnośne czynniki.

Wojewoda wileński podczas swego ostatniego pobytu w Warszawie poinformował władze centralne o sytuacji, tak że jest nadzieja, że pomoc dla tych powiatów będzie należyście zorganizowana już wkrótce.

loby podać do wiadomości publicznej urzędy będą nadsyłać za pośrednictwem P. A. T. cieżkiej. Czemu zostało to podyktowane bliżej nie wiemy, w każdym bądź razie odtąd rzeczywście wszystkie urzędy odmawiały udzielania informacji reporterom. A rezultat tego był taki: albo prasa nie otrzymywała żadnych informacji, albo informacje, które nadchodziły od czasu do czasu przez P. A. T. cieżką nie miały żadnej wartości, ponieważ poza osobą pana naczelnika czy prezesa, który skądś przyleciał lub dokądś wyjechał niktogo nie miały interesować.

Prawda, że w kronice mieliśmy zapelione rubryki i poza osobistą, ale informacje te niekoniecznie były otrzymywane drogą wskazaną przez czynniki urzędowe. Reporter dowiadywał się często o czymś z ust drugich lub trzecich ba nawet i dalszych i, rzecz zrozumiała, w formie mocno niedokładnej. A dlaczego?

Osoby, które najlepiej i najdokładniej o jakims fakcie wiedziały — milczały — dowiedzieć się lub sprawdzić coś było nie sposób, bo jedyną odpowiedzią było — „nie wiem”, lub „zdaje się tam coś było, ale bliżej o tem nic nie wiem”.

Wzmianka nazajutrz ukazywała się naturalnie w formie w jakiej ją reporter otrzymał. I wtedy dopiero źródło autorytatywne nadsyłało sprostowanie: „na zasadzie art. takiego to takiego z dnia... i t. d.” A dlaczego nie mówić, gdy się o szczegóły tej sprawy zwracano? Więc czyja wina? Takiego postępowania nie rozumiemy.

Takiej treści pismo otrzymujemy ze źródła półurzędowego.

Aczkolwiek wzmianki naszej o tem zająciu granicznym zamieszczone w n-rze wczorajszym „Kurjera Wileńskiego” nie zaopatrzyliśmy w podobny tytuł, jako że w treści jej nie wspomnieliśmy nigdzie że miała to być banda dywersyjna, jednak chcieliśmy nawiązać do powyższego i do wielu innych t. p. sprotowań coś niecoś na ten temat powiedzieć.

W swoim czasie, bodaj że przed rokiem, na specjalnie zwołanem zebraniu zakomunikowano przedstawicielom prasy miejscowej, że odtąd wszelkie interwencje, które należa-

Przy astmie, chorobach serca, cierpieniach pierścików i płucnych, zółzach, rachityzmie, powiększeniu gruczołu tarczycowego i wólach naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa stanowi istotny środek, regulujący funkcje przewodu pokarmowego. Najbardziej klinicyści w tej dziedzinie stwierdzają, iż wytwarczają się u suchotników na początku ich choroby zaparcia zmniejszają się, przez stosowanie wody Franciszka-Józefa, nie powodując późniejszych rozwoleń, mogących dać powód do obaw. Żąd. w aptekach.

SPORT

REGATY WIOSŁARSKIE O MISTRZOSTWO WILNA.
W dniu 31 b. m. w Wilni rozpoczęły się międzyklubowe regaty wiosłarskie o mistrzostwo przy bardzo licznych udziałach miejscowych klubów sportowych, Wil. T. W., A. Z. S., Pogoni i Pol. Kl. Sp., oraz Saperów. Ogółem uczestniczyły w regatach 36 osad, co jest swego rodzaju rekordem.

W pierwszym dniu regat zakwalifikowały się do półfinału 3 osady A. Z. S. (dwie dwójki wiosłujące i jedna czwórka wiosłująca) — 1 osada P. K. S. (czwórka młodzież), — 1 osada Wil. T. W. (dwójka wiosłująca), reszta osad wy

Kino Miejskie
kulturalno-oświatowe
SALA MIEJSKA
Ostrobramska 5.

Od dnia 1 do 4 września 1929 r. włącznie będzie wyświetlany film:
„PRZEZNACZENIE“
Według powieści LEO BELMONTA. Dramat w 12 akt. krajowej produkcji. W rolach gł.: *Mala Marta: Bianka Dodo, i Mały Zbyszek: Musia Dajches.* — — — Kasa czynna od g. 5 m. 30. Początek seansów od godziny 6-ej. W niedzielę i święta kasa czynna od g. 3 m. 30. Początek seansów od g. 4-ej.

KINO-TEATR
„HELIOS“
Wileńska 38.

Dziś! Przebój o którym długo mówić i myśleć będzie Wilno!
„CZŁOWIEK Z TŁUMU (Motloch)“ Wybitnie silny dramat.
W rol. gł. James Murray i Eleanor Boardman—Luna Park Nowego Jorku—Niesłychane napięcie, emocja i pedziw. Arcydzieło, które podbiło wszystkie umysły i serca! Spieszcze wszyscy na ten film. Pocz. seansów o g. 4, 6, 8 i 10.15.

Kino Kolejowe
OGNIŠKO
(obok dworca kolejow.)

Dziś! Najwspanialsze arcydzieło obecnego sezonu!
„Hotel Imperjal“ 10 aktowy dramat osnuty na tle wojny rosyjsko-austriackiej w 1914—1918 roku, w którym nasza genialna roduca **POLA NEGRI** staje u szczytu talentu.
Partnerami jej są: James Hall **„Edison Marconi i S-ka“** komedia w 2 akt. Pocz. seansów o godz. 6. w niedzielę i święta o 4 pp.

KINO
LUX
Mickiewicza 11

Dziś! Najnowsza sensacja ekranu! Tego jeszcze nie było.
Premjowana wszechświatowa piękność w arcy-dziele
Chinka Anna May Wong **„Brudne pieniądze“**
(Song, dziewczę Wschodu). Mądry portowego miasta. Serce wschodu i zachodu. Wśród ostrza sztyletów. Ż nędzy i głodu do blasków sławy. Film poryw. się treść i gra niezrównanej Chinki.

KINO-TEATR
Światowid
Mickiewicza 9.

Dziś! Wspaniały film salonowo-erotyczny p. t.
Romans w Slepingu
W rolach gł. Boskie kobiety **Marja Chrystina, Marcela Albani** oraz ulubienicy kobiet **Bruno Kostner i Walter Rilla**
:: :: Słodczyce i gorycze miodowych miesięcy: „Miłość!“ „Zdrada!“ „Rozwód!“ :: ::

NA ROK SZKOLNY
Uczącym się polecam materiały szkolne, rysunkowe i kreślarskie w wielkim wyborze.
PP. Urzędnikom należącym do kół urzędniczych **Na Raty.**
Szkolom i sklepom „Bratniej Pomocy“ na dogodnych warunkach z odpowiednim rabatem
W. BORKOWSKI WILNO Mickiewicza 5, tel. 372
Piła 5-to Jańska 1, tel. 371.

Ogłoszenie.
Niniejszem podaje się do publicznej wiadomości, że w dniu 4-go października 1929 r. Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie sprzedaje w drodze publicznego przetargu ofertowego około 578 sztuk próżnych bębnow żelaznych po karbidzie. Warunki przetargu i informacje udziela Wydział Zasobów (III piętro, pokój Nr. 38) w dniu urzędowym od 12—13-ej. 2389/1453 Dyrekcja.

Ogłoszenie.
Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie ogłasza przetarg publiczny na 20-go września 1929 r. na dostawę 48.450 sztuk szkieł do lamp naftowych, różnych wymiarów. Szczegóły w Wydziale Zasobów Dyrekcji P. K. w Wilnie, ul. Słowackiego Nr. 2, II piętro, pokój 38 od godz. 12 do 13-ej. 2378/1454 Dyrekcja.

Do wynajęcia willa z 10 pokoi, 6 ubikacji, z centralnem ogrzewaniem i wszelkimi wygodami, mieszcząca się w ogrodzie, w centrum miasta położona. Informację udziela administrator 2393 2 strator p. Racan, W. Pohulanka 17 (były 11) lub tel. 855.

PODRĘCZNIKI SZKOLNE
do wszystkich zakładów naukowych poleca w wielkim wyborze
Księgarnia Wacława Mikulskiego
WILNO, WILEŃSKA 25, tel. 664.
Ponadto kupuje, sprzedaje oraz zamienia podręczniki używane.
Zamówienia z prowincji załatwia odwrotnie. 2415 2

Niniejszem podaje się do ogólnej wiadomości, iż zostały otwarte **warsztaty ślusarsko - tokarskie, frezerskie, mechaniczne i wodociągowe,**
pod firmą **Konstanty Stempkowski przy Garbarskiej 2-4**
Wykonują zamówienia na roboty żelazno - konstrukcyjne, a także przyjmują do naprawy wszelkiego rodzaju maszyny, części samochodowe oraz wszelkie drobne obstalunki. Zlecenia wykonują się fachowo pod kierownictwem właściciela, mającego długoletnią praktykę w tym zawodzie. 2353-1 Z poważaniem Konstanty Stempkowski.

Jedyna na Kresach Wschodnich Polska Hurtownia **PAPIERU i MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH**
p. f. **„PAPIER“** S-ka Akc.
Wilno, ZAWALNA 13. Tel. 501
NA SEZON SZKOLNY
poleca pp. Detalistom i Spółdzielcom wielki wybór materiałów szkolnych i kancelaryjnych po cenach niskich. Własna wytwórnia zeszytów, brulionów i innych wyrobów introligatorskich. Fabryczna sprzedaż wyrobów Chem. Fabr. M. Leszczyński i S-ka i innych fabryk. 2315

JUŻ 7 WRZEŚNIA
ROZPOCZYNA SIĘ 5 KLASY
CIĄGNIE NIE 19-ej LOTERJI
WIELKIEJ PAŃSTWOWEJ
I TRWAĆ BĘDZIE DO DNIA 9-go PAŃDZIERNIKA R. B.
Wygrać można **Główna wygrana 750.000 zł.**
zwrotne sumy: 400.000, 350.000, 150.000, 100.000, 2 po 75.000, 2 po 60.000, 3 po 50.000, 6 po 25.000, 8 po 20.000 i wiele wiele innych.
Ogólna suma wygranych około 25 milionów zł.
CO DRUGI LOS WYGRYWA
Przeto każdy z Was **TY, ON, ONA, WY WSZYSCY** zwartem szeregami zgłoszcie się do naszej słynnej ze szczęścia **KOLEKTURY** i zaopatrzyć się w nasze szczęśliwe losy.
NASZ SZCZĘŚLIWY ADRES:
E. Lichtenstein i S-ka, Warszawa
Oddział w Wilnie, Wielka 44, tel. 425
Łaskawe zlecenia prowincji załatwiamy odwrotną pocztą szybko i akuratanie
Konto P.K.O. 81.051. — Adres dla depesz: „Lichtlos“ Wilno. Firma egzystuje od roku 1835. 2391

LECZNICA LITEWSKIEGO STOWARZYSZENIA POMOCY SANITARNEJ
WILNO, WILEŃSKA 28. Tel. 848.
W przychodni przyjmują lekarze specjaliści. W szpitalu oddziały: wewnętrzny, oczny, nerwowy, chirurgiczny, ginekologiczny oraz dla statych chorych moczopielowych.
Gabinet Roentgena i Elektro-Lecznicy. Leczenie promieniami Roentgena i elektrycznością, fotografowanie, prześwietlanie, elektryczne wanny, elektryczny masaż. Przyjęcia od 10 — 3. 2241

V klasa 19-ej Loterii Państwowej
co drugi los wygrywa.
Główna wygrana **750.000 zł.**
Cena 1/4 losu 50 zł., 1/2 losu 100 zł.
" całego losu 200 zł.
Ciągnięcie 7 września.
Pozostała niewielka ilość losów u kolektora
K. Gorzuchowskiego
Wilno, Zamkowa 9.
Zamiejscowym wysyłamy pocztą. 2417 2 Konto P. K. O. Nr. 80.365.

INTERNAT Tow. Wychow. Oświatowego „PRZYSZŁOŚĆ“
dla uczniów szkół średnich, przyjmuje nowowstępujących na warunkach przystępnych. Wilno, ul. Zarzeźna 5-a. Tel. 11-49.

Nie patrzcie na to iż mamy jeszcze latol...
Nie zapominajcie że niebawem nadejdzie surowa zima a więc
Dobrze pamiętajcie że oszczędne gospodynie i matki tylko teraz sprwiają sobie i swym dzieciom
PŁASZCZE Futrzane, PALTA zimowe i jesionki
jako również i ubiory męskie i damskie.
Najtaniej i najsolidniej w największym i najelegantszym magazynie konfekcji męskiej i damskiej i składzie futer
P. LANCMAN
WILNO, WIELKA 56
(Obok kościoła Św. Kazimierza). 2394

UCZNI
przyjmę z całodziennym utrzymaniem, pomoc w naukach i troskliwą opieką. Dowiedzcie się ul. Uniwersytecka 9—11

TOREBKI PAPIEROWE
pierwszorzędnej jakości, z drukiem i bez druku, dla składów kolonialnych, sklepów konfekcyjnych, piekarni, aptek etc. poleca po cenach konkurencyjnych
Przemysł Papierniczy „CALISIA“
Kalisz, Kościuszki 20, telefon 18.
PRZEDSTAWICIELE REJONOWI POSZUKIWANI.

Buldogi angielskie
sprzedam niedrogo
N.-Wilejka, Połocka 1.

Do „Kurjera Wileńskiego“ wszelkie ogłoszenia od najmniejszych do największych po cenach **BARDOZO TANICH** i na wygodnych warunkach płatności załatwia **BIURO REKLAMOWE Stefana Grabowskiego** w Wilnie, Garbarska, tel. 82

3-4 pokoje potrzebne od zaraz
w pobliżu śródmieścia możliwe z wygórami. Oferty w administracji „Kurjera Wileńskiego“ (sub. mieszkanie). 2818

WĘGIEL
opalowy, kowalski i drzewny, drzewny rabane.
Dostawa od 100 kgr.
D/H. „WILOPAK“
Styczniowa 3. Tel. Wilno 6 Nr 14.

Od r. 1843 istnieje **Wilénkin** ul. Tatarska 20.

Meble
jadalne, sypialne i gabinetowe, kredensy, stoły, szafy, łóżka i t.d. **Wykwintne. Mocne. NIEDROGO.** Na dogodnych warunkach i na raty. Nadeszły nowości.

Pokój
do wynajęcia z całodz. utrzymaniem dla uczni. Dowiedzcie się: Mickiewicza 24—9. 2347-0

PIANINA
do wynajęcia. Repertycja i strojenie. Ul. Mickiewicza 24 — 9. Etko. 2234

DOM
do wynajęcia w centrum miasta z kilku sklepami sprzedamy za 3500 dolar. Wileńskie Biuro Komisowo-Handlowe Mickiewicza 21, tel. 152

Uczące się dziewczynki przyjmują na stancję. Zgłaszać się od 12—1 g. i od 2—4 g. ul. Zakretowa 7 m. 10 (bliz. gimn. Nazaret). Leonja Kontrymówna. 2313—1

Dla ucznia
pokój z utrzymaniem do wynajęcia. Ul. Szeptyckiego 24, m. 4.

KAPITAŁY
procentują się najlepiej i najpewniej ulokowane są przez Wileńskie Biuro Komisowo-Handlowe Mickiewicza 21, tel. 152

ECOLE PIGIER de PARIS
pensjonat dla młodych panien w pobliżu Paryża (20 min.) Dobrze odżywianie, świeże powietrze. Avenue 11, Novembre 18, LA VARENNE (Seine). Stenografia, handlowość i język francuski.

KURJER WILEŃSKI
Spółka z ogranicz. odpowiad.
DRUKARNIA i INTROLIGATORNIA „ZNICZ“
WILNO, Ś-TO JAŃSKA 1, TEL. 3-40
Dziela książkowe, druki, książki dla urzędów państwowych, samorządowych, zakładów naukowych. Bilety wizytowe, prospekty, zaproszenia, afisze i wszelkiego rodzaju roboty w zakresie drukarstwa **WYKONYWA PUNKTUALNIE — TANIO — SOLIDNIE**

BEZPŁATNIE

WIELKA POWSZECHNA ENCYKLOPEDIA WYDAWNICTWA GUTENBERGA

W ośmiu krajach europejskich pracuje Wydawnictwo Gutenberg nad rozpowszechnianiem dzieł wszechświatowej literatury, i praca nasza wydała wspaniałe wyniki. Miliony ludzi znajdują się dzięki nam w posiadaniu wartościowych bibliotek domowych, będących radością każdego kulturalnego człowieka.

Obecnie wydajemy największe nasze dzieło **WIELKA POWSZECHNA ENCYKLOPEDIĘ WYDAWNICTWA GUTENBERGA** **Pierwszy i drugi tom już się pojawił, trzeci znajduje się w druku.**

Do dzisiaj posiadanie tak wspaniałego dzieła było udziałem bogaczy, ale dzisiaj każdy może stać się właścicielem **WIELKIEJ ENCYKLOPEDJI** gdyż my dajemy każdemu czytelnikowi tego pisma całkowite wydanie bezpłatnie, o ile natychmiast nadesłanie niżej załączony kupon do adresów naszej centrali w Krakowie, a światowa marka naszej firmy gwarantuje czytelnikowi, że dotrzemy naszych przyrzeczeń.

ENCYKLOPEDIA WYDAWNICTWA GUTENBERGA
ukaze się w dużym formacie, w 150 zeszytach, w których blisko **4.000.000 słów** i **10.000 różnych ilustracji** złożą się na potężne dzieło, informujące **wszystkich o wszystkim**. W każdej rodzinie powinna się znajdować nasza Encyklopedia, z której każdy może czerpać niesłychane bogactwa. Tylko opakowanie i koszt reklamy wymagają zwrotu kosztów w wysokości 35 groszy od zeszytu. Każdy ma również okazję otrzymać Encyklopedję w oprowie po bajecznie niskiej cenie, na co otrzyma wyczerpujące wyjaśnienia w naszym prospekcie.

Prosimy nie przesyłać zgóry żadnych pieniędzy wzgl. znaczków. Zamówienia są ważne tylko dla kuponów, otrzymanych w ciągu 10 dni.

WYDAWNICTWO GUTENBERGA
KRAKÓW, DUNAJSKIEGO 2.

Niżej podpisany życzę sobie otrzymać bezpłatnie Powszechną Encyklopedję Wydawnictwa Gutenberg

Imię i nazwisko: _____
Dokładny adres: _____

Kupon Nr. A. 122.

LEKARZE
DOKTOR BLUMOWICZ
Choroby weneryczne, syfilis i skórne.
Wielka 21.
Od 9 — 1 i 3 — 7. (Telef. 921).

DOKTOR MEDYCINY A. CYMBLER
CHOROBY WENERYCZNE I SKÓRNE
Elektroterapia, Diatermia, Słońce górskie, Sollux. 1508
Mickiewicza 12
róg. Tatarskiej.
Przyjmuje 9 — 2 i 5 — 7

DOKTOR D. ZELDOWICZ
choroby weneryczne, syfilis, narządów moczowych, Elektroterap. (Diatermia)
od 9—1, od 5—8 wiecz.
Kobiet-Lekars
Dr. Zeldowiczowa
kobiece, weneryczne, narządów moczow. od 12—2 i od 4—6
ul. Mickiewicza 24.
W. Zdr. Nr 182.

Dr. Kenigsberg
CHOROBY WENERYCZNE, SKÓRNE i analizy le. karskie. Przyjmuje 9-12 i 4-8.
Mickiewicza 4
tel. 1090. W. Z. P. 73.
Akuszerka Marja Brzezina
przyjmuje od 9 rano do 7 w. ul. Mickiewicza 80 m. 4. W. Zdr. Nr. 8093.

MASZYNISTKA
z długoletnią praktyką biurową poszukuje posady, z własną maszyną „Remington“. Zgłoszenia do Admin. „Kurjera Wil.“ pod (L.P. 32577)

Zgub. ks. woj. wyd. przez P. K. U. Wilno-pow, na im. Józefa Santockiego uniew. się.
Szafnia i Bufet
w Teatrze Miejskim na Pohulance do wydzierżawienia. Oferty pisemne osobno na szafnię i bufet. Informację udziela Administrator Teatrów Miejskich W. Pohulanka między 12—2 popołudn.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Jagiellońska 3, Telefon 99. Czynne od godz. 9—3 ppół. Naczelnicy redaktor przyjmuje od godz. 2—3 ppół. Redaktor działu gospodarczego przyjmuje od godz. 6—7 wiecz. we wtorki i piątki. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 12—2 ppół. Ogłoszenia przyjmują się od godz. 9—3 i 7—9 wiecz. Konto czekowe P. K. O. Nr. 80.750. Drukarnia — ul. Ś-to Jańska 1, Telefon 3-40.

CENA PRENUMERATY: miesięcznik z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. **CENA OGŁOSZEŃ:** Za wiersz milimetryowy przed tekstem — 40 gr., w tekście I, II str. — 30 gr., III, IV, V, VI — 35 gr., za tekstem — 15 gr., kronika rekl. — komunikaty — 1,00 zł. za wiersz redakcyjny, ogłoszenia mieszkalne — 30 gr. za wiersz. Do tych cen dolicza się: za ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne — 50% drożej; za zastrzeżeniem miejsca — 25% drożej; w numerach niedzielnych i świątecznych — 25% drożej; zagraniczne — 100% drożej; zamiejscowe — 25% drożej. Dla poszukujących pracy 30% niższe. Za numer dowodowy 20 gr. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, za tekstem 10-cio łamowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.

Wydawca „Kurjer Wileński“ S-ka z ogr. odp. „Kurjer Wileński“ S-ka z ogr. odp. Druk. „Znicz“ Wilno, ul. Ś-to Jańska 1, telefon 3-40. Redaktor odpowiedzialny Józef Jurkiewicz.

